ҚҰСТАР

ҚОРАЗ КҮРКЕТАУЫҚ ҚАЗ
ҮЙРЕК
ҮЙ ҚҰСТАРЫ

Жабайы құстар

Торғай

Воробей

Қарға

Ворона

Көгершін

Голубь

Бұлбұл

Соловей

Құр

Глухарь

Көкек
КУКУШКА

Тырна
журавль

Қарлығаш
ЛАСТОЧКА

Жабайы құстар

Тоқылдақ
ДЯТЕЛ

Сауысқан
СОРОКА

Үкі сова

Суық елдің құстары

ПТИЦЫ ХОЛОДНЫХ СТРАН

АЛЬБА
ТРОС

Полярлық жапалақ

ПОЛЯРНАЯ СОВА

ПИНГВ
ИН

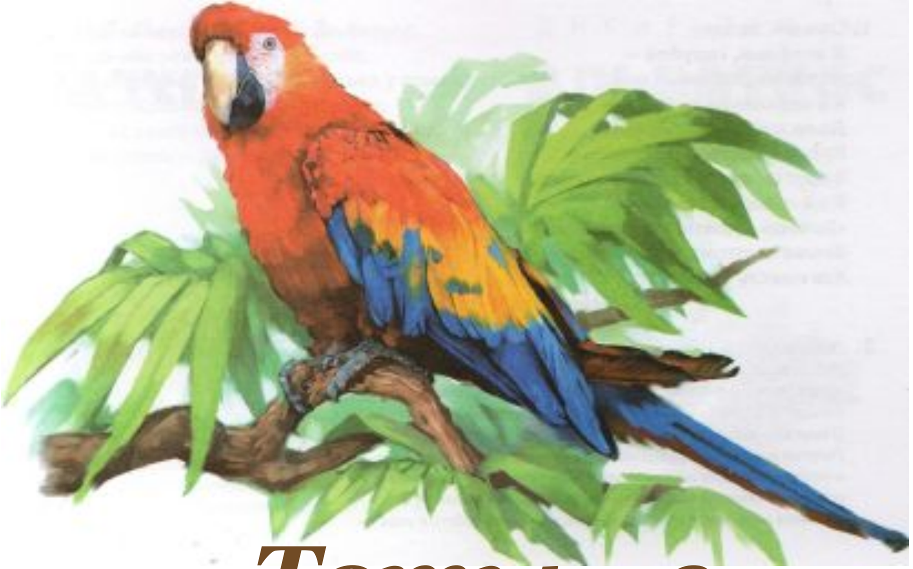

Ыстық елдің құстары

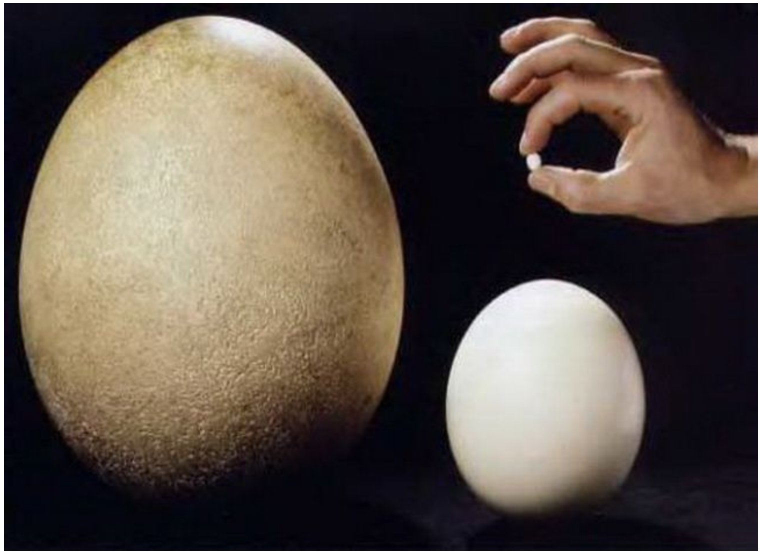

колибри

Қанатта
р
Бас
Тұмсық
Дене
Құйры
қ

Ең қырағы құс – бүркіт. Ол бірнеше шақырым жерден көреді.
Ең көреген құс – үкі. Ол қараңғы жерден де анық көре алады.
Қаз бен бүркіттен басқа құстардың балапандары қолға (асырауға) көнбейді.
Көкек жұмыртқа баспайды. Олар өз жұмыртқасын басқа құстың ұясына апарып салады.
Құстар көктемде өздері өскен жерлеріне қайтып келеді.
Бүркіт әбден қартайған кезде өзін-өзі аспаннан тастап өлтіреді.
Бүркіт балапаны жетілген кезде оны ұясынан итеріп, құлатып жібереді.
Аққу – сұлу әрі киелі құс. Аққуды атпайды. Аққу жалғыз жүрмейді, жалғыз өспейді. Сыңарынан айырылған аққу да аспандап барып, құлап өледі.
Әтеш күн шыққанын хабарлап, шақырады.
Қандай тұман болса да құс өз жолынан адаспайды.
Адамға ең жақын жүретін құс – қарлығаш. Ол ұясын адам бар жерге салады.
Әнші құс – бұлбұл.
Сап түзеп, салтанатпен ұшатын құстар – тырналар.
Мүлде ұша алмайтын құс – түйеқұс.
Тауықтар жеміне бірін-бірі шақырып, бөлісіп жейді.
Үкі екі көзімен бірдей көре алады. Басқа құстарда ондай қасиет жоқ..
Күн көзіне тіке қарай алатын – тек бүркіт қана.
Мойнын созбаса әтештің дауысы шықпайды екен.

Синоптик:

Біздің дана халқымыз құастардың мінез-қылығына, іс-әрекетіне қарап та келесі күннің, көктем, жаз, күз, қыстың қандай болатынын алдын-ала болжаған. Бір ғажабы, бұл болжамдардың қай-қайсы да шындыққа айналып, дәл келеді.

Қыста торғайлар ұясына мамық тасыса, күн кенеттен қатты суып кетеді.

Қыстыгүні әтеш бір аяғын көтеріп тұрса, аяз басталады.

Үйрек бір аяғымен тұрып, басын қанатының астына тықса, аяз болады.

Аязды күні қанатын желпінсе, аяз басылады.

Қыста қаздар қаңқылдаса, күн жылиды, аяқтарын бауырына тығып жатса, күн суытады немесе боран ұйытқиды, – дей беріңіз.

Құстар ертемен жем іздеуге асықса, күн жауын-шашынды болады деп күткен жөн.

Қарлығаштар аспанда самғап, биік ұшса – күн ашық, төмендеп ұшса – жаңбыр жауып, жел тұрады.

Торғайлар топтана ұшып, аспанда неше түрлі қимылдар жасаса, күз ұзаққа созылады.

Қарға қарқылдаса, қар жауады.

Торғай шаңға аунаса, жаңбыр жауады.

Табиғаттың әні, сәні – құстарға қамқорлық жасап, қорғау керек. Сондықтан 1948 жылы ағылшын ғалымы **Питер Скотт дүниежүзілік «Қызыл кітап» ашуды ұсынды.** «Қызыл кітапқа» енген құс, аң өсімдіктерді атуға, аулауға тыйым салынады. Дүниежүзілік «Қызыл кітап» 6 жыл бойы жинастырылды. Қазақстанның жануарларына арналған кітап 1978 жылы жарық көрді.1991 жылы «Қызыл кітап» толықтырылып, екінші рет шығарылды. 3-ші басылымы 1996 жылы қайта өңделіп шығарылды.

Қоқиқаз
Фламинго

Қызғылт бірқазан
Розовый пеликан

Аққұтан
Цапля

ҚҰСТЫҢ ДЕНЕСІ ЖҮНДЕРМЕН ЖАБУЛЫ

жүн